

12 במרס 2001

א.ג.נ.,

אנו מתכבדים להגיש בזאת ידיעון מס' 190/2001 ובו מידע תמציתי על שינויים שחלו לאחרונה בחקיקה פיסיקלית, על פסקי דין בנושאי מיסוי ועל חידושים בחשבונאות.

נשמח לעמוד לרשותכם במתן הבהרות והסברים נוספים בנדון.

בכבוד רב,
סומך חייקין

ידיעון זה נועד למסירת מידע בלבד ואין לראות בתכנו מתן ייעוץ או מתן חוות דעת.

ידיעון 190/2001 - תוכן עניינים

עמוד

1 **א. בקצרה**

ב. פסקי דין

1. מחילת חוב כהכנסה חייבת ותיקון ההון הראוי להגנה.
ע"א 7084/97 תגל (תעופה) תעשיות גומי בע"מ נ. פקיד שומה חיפה 3

3. מועד ההכרה בהפסד אצל קבלן והכרה בהפרשה כהוצאה לצרכי מס
עמ"ה 52/96 א.א.ח. בע"מ נ. פקיד שומה חיפה 7

ג. חוזרי מס הכנסה ומע"מ

3. קביעת שעור הריבית 13

4. מיסוי רווחים מחולקים לבעלי יחידות מקרנות נאמנות מסוייגות 18

5. תיקוני חקיקה - ניכוי הוצאות שונות 22

6. אי יישום חישוב ניכוי או תוספת בשל אינפלציה 27

ד. In Brief

א. בקצרה

• מחילת חוב כהכנסה חייבת ותיקון ההון הראוי להגנה (סעיף 1 בידיעון)

פסק דין שניתן לאחרונה דן במקרה שבו המערערת קיבלה מחברת האם שלה הלוואות בעלים. בהמשך, במסגרת הסכם למכירת אחזקתה של החברה האם במערערת לרוכש, שהתחייב לערוב לכך שהמערערת תשיב לחברה האם סכום מסוים (הנמוך מסכום ההלוואה), הוסכם כי לכשישולם סכום נמוך זה יסולק מלא חובה של המערערת לחברה האם בגין ההלוואה.

בית המשפט קבע בין היתר כי לא ההלוואה במלואה, "החליפה בעלים", כי אם רק מקצתה - אותו חלק שניתן על ידי הרוכש, למילוי ערבותו, יתרת ההלוואה נמחלה לה למערערת. והתוצאה היא כי, החברה האם, מחלה למערערת על יתרת ההלוואה ועל כן חבה המערערת בגין סכום זה במס כטענת פקיד השומה.

כמו כן, נידון ענינו של סעיף 21 לחוק התיאומים שלפיו מקום בו לא כלל הנישום במודע סכומים כלשהם בדוח שלו, והם הוספו להכנסותיו על ידי פקיד השומה לא יותר לנישום לכלול סכומים אלה בהכנסתו המתואמת וממילא קטן הניכוי על פי החוק (בכך טמון תמריץ נוסף לעריכת דוח אמת על - ידי הנישום).

נקבע כי אין די בכך, שהמערערת דיווחה על הסכום בדוח שהגישה, כדי להוציאו מגדר החיוב של סעיף 21 לחוק התיאומים. משלא סיווגה את הסכום כהכנסה חייבת, ומשהיתה זו אך יוזמתו של פקיד השומה, שהביאה להגדלת סכום ההכנסה החייבת, אין המערערת זכאית להגנת חוק התיאומים, וזאת ללא הבחנה בין השנה העוקבת הראשונה לבין השנים העוקבות שלאחריה שכן הסנקציה הקבועה בסעיף 21 אינה מייחדת עצמה לשנה בה הוצא הדוח, אלא לסכום עליו לא דווח.

• מועד הכרת הפסד אצל קבלן והכרה בהפרשה כהוצאה לצרכי מס (סעיף 2 בידיעון)

פסק דין שניתן לאחרונה דן בשתי שאלות האחת, נוגעת למועד שבו יש לדווח על הפסד שנגרם למערערת לטענתה ממכירת מגרש ומבנה. השאלה השניה, נוגעת לזכותה של המערערת להפריש כספים בגין חוב תלוי.

בית המשפט קבע בין היתר כי בסעיף 8א(ג) לפקודת מס הכנסה מוחלת "שיטת העבודות הגמורות" (שלפיה חלה חובת הדיווח על ההכנסה רק עם גמר ביצוע העבודות) על קבלן הבונה עבור עצמו וכשמשיך הבניה עולה על שנה. קבלן כזה זוכה בשכרו רק עם מכירת הבנין, כאשר העבודה הסתיימה ולא מן הצדק הוא לחייבו לדווח על הכנסותיו כבר בשלב הביצוע, שכן אין הוא מקבל הכנסה. בסעיף נקבע כי על הקבלן הבונה, לדווח לראשונה על הכנסותיו רק בשנת המס הראשונה שבה היה הבנין ראוי לשימוש. מן הצד השני ותוך ישום עקרון ההקבלה, גם ההפסד מבנין כזה לא ניתן לקזזו בשנות מס שלפני שנת המס שבה היה הבנין ראוי לשימוש.

לעניין הפרשת כספים בגין חוב תלוי שהפרישה החברה בעקבות חוות דעתו של עורך דינה חזר בית המשפט על העקרונות להכרה בהפרשה כחוב תלוי וקבע כי העובדה שבכתב ההגנה (בתביעת הפיצויים שבגינה בוצעה ההפרשה) כפרה המערערת בחוב והעלתה השגות כנגד קביעות המומחה של התובעים אינה מעלה ואינה מורידה.

• **קביעת שיעור הריבית (סעיף 3 בדיעוון)**

חוזר מס הכנסה שפורסם לאחרונה מציג את השינויים שנקבעו בתקנות מס הכנסה בקשר עם שיעור הריבית לעניין הסעיפים 3(ט) ו- 3(י) לפקודת מס הכנסה החוזר מסביר את המצב לפני ואחרי התיקון ומדגים את השינויים כפי שהם באים לידי ביטוי לרבות במקרים בהם המדדים הם שליליים.

• **תיקוני חקיקה - ניכוי הוצאות שונות (סעיף 5 בדיעוון)**

חוזר מס הכנסה שהוצא בעקבות תיקון תקנות מס הכנסה הדנות בניכוי הוצאות מסוימות מביא את עמדת מס הכנסה בנושא ניכוי הוצאות כבוד, הוצאות לינה וארוחת בוקר, הוצאות ביגוד החזקת טלפון והוצאות חניה.

• **אי יישום חישוב ניכוי או תוספת בשל אינפלציה (סעיף 6 בדיעוון)**

במכתב שהוציא נציב מס ההכנסה נקבע, כי לאור עליית המדד בשנת 2000 בשיעור של 0% והבעיות בהפעלת הנוסחה על פי הדין הקיים, נישום שחל עליו פרק ב' לחוק התאומים לא יידרש ליישם את הוראות החוק הדנות בחישוב ניכוי או תוספת בשל אינפלציה.

ב. פסקי דין

1. מחילת חוב כהכנסה חייבת ותיקון ההון הראוי להגנה

(ע"א 7084/97 בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים מ-18.12.00)
תגל (תעופה) תעשיות גומי בע"מ נ. פקיד שומה חיפה

תגל (תעופה) תעשיות גומי בע"מ (להלן - המערערת), קיבלה, ביום 31.12.89 מחברת תגל בע"מ (להלן - החברה האם) הלוואת בעלים בסכום של 1,262 אלפי ש"ח (להלן - ההלוואה). בתקופה זו החזיקה החברה האם ביותר מ-99% ממניות המערערת.

בהמשך נכרת הסכם (להלן - ההסכם) בין החברה האם לבין חברת חצב תעשיות (1987) בע"מ (להלן - חצב), לפיו התחייבה חצב לגרום לכך ולערוב לכך, שהמערערת תשיב לחברה האם סכום השווה ל-500 אלפי \$ (כ-1,016 אלפי ש"ח). לכשישולם סכום זה, כך נקבע בהסכם, יסולק ממועד ביצוע התשלום מלוא חובה של המערערת לחברה האם בגין ההלוואה ולחברה האם לא יהיו תביעות וטענות כלשהן לגבי ההלוואה.

בתמורה, להתחייבותה זו רכשה חצב את כל מניותיה של החברה האם במערערת - כשהן חופשיות מכל חוב, שיעבוד, עיקול או זכות צד שלישי, תמורת הסך של דולר אחד.

המערערת ביטלה את יתרת הזכות בסך 246 אלפי ש"ח, שהופיע בספריה, בכרטיסה של החברה האם. יתרה זו ביטאה את ההפרש שבין הסכום שנתקבל מהחברה האם לבין הסכום שנפרע. פעולה חשבונאית זו בוצעה על-ידי חיוב הכרטיס האמור, ומנגד, על ידי זיכוי כרטיס ה"תקבולים על חשבון מניות". בהמשך הקצתה המערערת לחצב מניות נוספות על אלה שקיבלה על-פי ההסכם עם החברה האם במחיר 246 אלפי ש"ח, ביטלה בספריה את היתרה האמורה של "תקבולים על חשבון מניות", וזיכתה בספריה את חשבון הון המניות ופרמיה.

סכום זה של 246 אלפי ש"ח, זקף פקיד השומה חיפה (להלן - המשיב) בשומה שקבע למערערת, כהכנסה חייבת בידיה, בשנת המס 1990, משום שראה בו חוב שנמחל, כאמור בהוראת סעיף 3(ב) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], תשכ"א - 1961 (להלן - הפקודה).

גדר המחלוקת בין הצדדים נוגעת לשאלה, האם אכן **מחלה** החברה האם למערערת על יתרת ההלוואה בסך 246 אלפי ש"ח - כסברת המשיב, או שמא **המחלה** החברה האם לחצב, במסגרת ההסכם, את הזכות לפרעון מלא של ההלוואה, כטענת המערערת.

שאלה אחרת בה חלוקים הצדדים - והיא שאלה חלופית - האם יש להתיר למערערת לתקן את הדוחות שהכינה לצורך התיאום בשל אינפלציה, באופן שיראו בסכום החוב שנמחל משום גידול בהונה העצמי של המערערת, הזכאי להגנה על-פי חוק התיאומים בשל אינפלציה.

בית המשפט המחוזי קיבל את עמדת המשיב בשתי השאלות שבמחלוקת, בסברו, כי המשיב הציע פרשנות טבעית וסבירה למסמכים ולרישומים שהובאו בפניו ומכאן הערעור.

בית המשפט העליון קבע בין היתר:

- המערערת סומכת את טענתה, לפיה עסקינן בהמחאת זכות, ולא במחילת חוב, בין השאר, על הוראת סעיף 9 לחוק הערבות, הקובע את זכות החזרה של הערב על החייב.

מדין זה מבקשת המערערת ללמוד כי, משנקבע במבוא להסכם, כי חצב **ערבה** לכך שהמערערת תפרע לחברה האם את "**מלוא ההלוואה**", הרי שעם מילוי ערבותה של חצב כלפי החברה האם, מומחית אליה זכותה של החברה האם כלפי המערערת.

טענה זו אין לקבל.

סעיף 9 לחוק הערבות בא להבטיח, כי ערב, שמילא אחר ערבותו, יהא זכאי לחזור אל החייב ולהיפרע ממנו. הערב זכאי לחזור על החייב ולהיפרע ממנו **מה שנתן למילוי ערבותו**. אין ביכולתו של סעיף 9 לחוק הערבות להקנות בידי הערב את הזכות לחזור אל החייב ולהיפרע ממנו מעבר לסכום שנתן לשם מילוי ערבותו.

משנקבע, בהסכם, כי חצב ערבה כדי סכום של 500 אלפי \$ ממילא מוגבלת הזכות המומחית לחצב, מכוח סעיף 9, לכדי אותו הסכום. פירושו של דבר, שקיום ההסכם על ידי חצב הביא, מצד אחד, לפקיעת זכותה של החברה האם כלפי המערערת (בנוגע למלוא סכום ההלוואה), ולהמחאת זכות לחצב, מצד

אחר, אולם אך ורק כדי הסכום שנתנה חצב למילוי ערבותה. לא ההלוואה במלואה, על-פי הסכם ההלוואה המקורי, "החליפה בעלים", כי אם רק מקצתה - אותו חלק שניתן על-ידי חצב, למילוי ערבותה, על-פי ההסכם בינה לבין החברה האם. יתרת ההלוואה - נמחלה לה למערערת.

התוצאה היא, אפוא, כי אין לשנות מקביעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה מחלה החברה האם למערערת על יתרת ההלוואה בסך 246 אלפי ש"ח. ממילא חבה המערערת בגין סכום זה במס לפי סעיף 3(ב) לפקודה.

- מתעוררת השאלה, האם זקיפת הסכום של 246 אלפי ש"ח, כהכנסה חייבת בידי המערערת, בשנת 1990, מתירה לה להביא סכום זה בחשבון ההון העצמי הזכאי להגנה על-פי חוק התיאומים.

על פי התכלית של סעיף 21 לחוק התיאומים מקום בו לא כלל הנישום במודע סכומים כלשהם בדוח שלו, והם הוספו להכנסותיו על-ידי פקיד השומה - לא הותר לנישום לכלול סכומים אלה בהכנסתו המתואמת וממילא קטן הניכוי על-פי החוק. בכך טמון תמריץ נוסף לעריכת דוח אמת על-ידי הנישום.

לטענת המערערת מוציא סעיף 21 הנ"ל, על-פי לשונו, מכלל ההגנה על ההון, אך ורק את אותם סכומים שלא הוצהר עליהם כלל בדוח על-פי סעיף 131 לפקודה, וזאת במטרה להעלימם, ואילו היא, המערערת, הצהירה על הסכום של 246 אלפי ש"ח, בדוח שהגישה, אלא שסיווגה אותו כתקבול על חשבון מניות, וזאת מאחר וסברה כי המדובר בהמחאת חוב ולא במחילתו.

אין לקבל טענה זו. קבלת הטענה עשויה לסכל את תכליתו של הוראת סעיף 21, שהיא, כאמור, לעודד מתן הצהרות אמת בדבר גובה ההכנסה החייבת במס. לפיכך, ראוי לפרש את הוראת סעיף 21 לחוק התיאומים כמתפרסת על מכלול המצבים בהם לא היה דיווח מלא על **גובה ההכנסה החייבת**. אין די בכך, שהמערערת דיווחה על הסכום של 246 אלפי ש"ח בדוח שהגישה, כדי להוציאו מגדר החיוב של סעיף 21 לחוק התיאומים. משלא סיווגה את הסכום כהכנסה חייבת, ומשהיתה זו אך יוזמתו של פקיד השומה, שהביאה להגדלת סכום ההכנסה החייבת, אין המערערת זכאית להגנת פרק ב' לחוק התיאומים.

- במקרים המתאימים, עשויים להפעיל עם זאת, את הוראת הסיפא לסעיף 21 הנ"ל, לפיה, מקום שבו שוכנע פקיד השומה כי נפלה טעות בדוח, יתיר הוא לנישום לתקנו.

בפסיקה נקבע בעבר כי אבן הבוחן להפעלת שיקול דעתו של פקיד השומה בבואו לבחון מתן היתר לנישום לתקן את הדוח על-פי סעיף 21 לחוק התיאומים, הינה "מבחן חוסר תום-הלב ואבק המרמה". לטענת המערער, יסודות אלה לא נתקיימו בעניינה. היא מציינת כי היא דיווחה לפקיד השומה אודות הסכום של 246 אלפי ש"ח.

- אין צורך, בעניין זה, להכריע בשאלה אם המבחן המוצע הנ"ל הוא המבחן הראוי, או שמא עצם בחירתו של הנישום להוציא הכנסתו מגדר ההכנסה החייבת במס כורכת בחובה גם את הבחירה שלא ליהנות מהוראת חוק התיאומים.

בחירה מודעת איננה "טעות". לנקיטת אסטרטגיה משפטית, הבאה להפחית מסכום ההכנסה החייבת במס, עשוי להיות מחיר פיננסי עתידי.

- בנוסף קבע בית המשפט קמא כי במקרה זה לא "נפלה טעות" גרידא, וכי המערער לא סברה באמת ובתמים כי היתה פה המחאת חוב. נמצא כי גישתה של המערער בדבר המחאת החוב הינה פרי מחשבה בדיעבד לאחר שנועצה במומחים ואין כאן טעות בתום לב. התוצאה היא, שלא נתקיימה "טעות", ולא היה מקום להתיר למערער לתקן את הדוח.

- בפי המערער טענה חלופית: אף אם אין להעניק לה הגנה על ההון, בגין הסכום של 246 אלפי ש"ח, בשנת המס של 1990, הרי יש להעניק לה הגנה כזו בשנים 1991 - 1993.

בית המשפט לא מצא כל עילה להבחנה בין השנה העוקבת הראשונה (שנת המס 1991) לבין השנים העוקבות שלאחריה. הסנקציה הקבועה בסעיף 21 אינה מייחדת עצמה לשנה בה הוצא הדוח, אלא לסכום עליו לא דווח.

תוצאה זו מתיישבת עם המדיניות הרצויה. כאשר מוציא הנישום - בחוסר תום-לב ובמרמה (או לפי שיטה אחרת - מתוך בחירה) סכום מסוים מגדר הכנסתו החייבת, הרי הוא נוטל על עצמו את הסיכון שהסכום שיתווסף לה ביוזמת פקיד השומה לא ייחשב לחלק מההון העצמי לצורך חוק התיאומים, לא באותה שנה ולא בשנים העוקבות.

הערעור על כל חלקיו, נדחה.

2. מועד הכרת הפסד אצל קבלן והכרה בהפרשה כהוצאה לצרכי מס

א.א. חי בע"מ נ. פקיד שומה חיפה
(עמ"ה 52/96 בבית המשפט המחוזי בחיפה מ- 20.11.00)

זהו ערעור מס הכנסה המתיחס לשנת המס 1993.

הערעור מעורר שתי שאלות:

האחת, נוגעת למועד שבו יש לדווח על הפסד שנגרם לא.א.חי בע"מ (להלן - המערערת) לטענתה ממכירת מגרש ומבנה. שאלה זו נוגעת לתחולת סעיף 8א(ג) לפקודת מס הכנסה, בעוד שפקיד שומה חיפה (להלן - המשיב) טוען שהסעיף הנ"ל חל על עניינינו, טוענת המערערת שאין תחולה לסעיף האמור על המקרה.

השאלה השנייה, נוגעת ליזכותה של המערערת להפריש כספים בשנת 1993 בגין חוב תלוי.

השאלה הראשונה, מועד דיווח על הפסד שנגרם:

המערערת היא חברה קבלנית העוסקת בבניה ובפיתוח. המערערת רכשה מהמינהל זכויות במגרש לבניה בשטח במגרש. בחודש פברואר 1992 נחתם הסכם פיתוח בין המערערת למינהל ל- 49 שנים.

המערערת חתמה בחודש ינואר 1992 הסכם עם חברת "ערים", לפיו תבצע חברת "ערים" עבור המערערת עבודות פיתוח. וכעבור חודש המערערת חויבה בתשלומים לחברת "ערים".

מחשבונית שהוציאה למערערת עולה, כי בחודש אפריל 1993 בוצעו עבור המערערת עבודות במחפרון.

המבנה שהוקם על המגרש נמכר לרוכשת המבנה (חברת כרפיס) על פי הסכם שנערך בחודש יולי 1994. בהסכם תואר המבנה שעל המגרש כמבנה שלא נסתיימה בנייתו. אותה עת, הבנין בעת המכירה לא היה מחובר לחשמל ולמים ובפועל לא ניתנה לו תעודת גמר.

המערערת דווחה למשיב על הפסד בשנת המס 1993 לטענתה, נבע הפסד זה בין היתר מהפסד שנבע לה לטענתה בשנת המס 1993 מהקמת הבנין האמור.

בית המשפט קבע בענין זה בין היתר:

- נושא הדיון אינו עצם הזכות לקזז הפסד כנגד הכנסה אלא על המועד שבו ניתן לקזז הפסד זה. סעיף 8א(ג) דן בחלוקת הכנסה מעבודות שמשך ביצוען עולה על שנה ובהקשר זה הוא מסדיר הסדר מיוחד גם את נושא קיזוז ההפסדים בגין אותן עבודות.

בסעיף 8א(ג) מוחלת "שיטת העבודות הגמורות" (שלפיה חלה חובת הדיווח על ההכנסה רק עם גמר ביצוע העבודות) על קבלן הבונה עבור עצמו וכשמשך הבניה עולה על שנה. קבלן כזה זוכה בשכרו רק עם מכירת הבנין, כאשר העבודה הסתיימה ולא מן הצדק הוא לחייבו לדווח על הכנסותיו כבר בשלב הביצוע, שכן אין הוא מקבל הכנסה. בסעיף נקבע כי על הקבלן הבונה, לדווח לראשונה על הכנסותיו רק בשנת המס הראשונה שבה היה הבנין ראוי לשימוש. מן הצד השני ותוך ישים עקרון ההקבלה, גם ההפסד מבנין כזה לא ניתן לקזזו בשנות מס שלפי שנת המס שבה היה הבנין ראוי לשימוש.

- **כיצד נמנית תקופת השנה? כמובן שתחילתה הוא עם תחילת העבודות, אך מהו מועד הסיום?**

אין ספק, שהמועד המכריע הוא מועד המכירה, שכן המכירה היא "אירוע המס" בו עוסק הסעיף.

המכירה שבה דן סעיף זה היא מכירת בנין ראוי לשימוש בלבד ואין ההקלה הכרוכה באימוץ "שיטת העבודות הגמורות" ניתנת למי שמוכר בנין בלתי ראוי לשימוש, גם אם הבניה מאז תחילתה ועד למועד המכירה נתמשכה מעבר לשנה. פרשנות אחרת היתה פותחת פתח למניפולציות, ממילא לא חלות גם על מי שמכר בנין בלתי ראוי לשימוש ההוראות הספציפיות הנוגעות לעיתוי קיזוז ההפסדים וזאת גם אם הבניה התארכה מעבר לשנה עד למכירה.

לפרשנות זו יש גם עיגון בלשון הכתוב לפיה יוצא המחוקק מההנחה שנמכרו בנין או חלק מבנין כאשר הם ראויים לשימוש.

- למערערת לא נוחה התחולה של סעיף 8א(ג), שכן לאור העובדה שבשנת 1993 לא היה הבנין ראוי לשימוש, היא לא יכולה לפי הוראת סעיף זה לקזז את ההפסד שנבע לה לטענתה מהקמת הבנין בשנת 1993.

מאידך, אם אין תחולה להוראות הסעיף האמור משמעות הדבר, כי חלים העקרונות הרגילים לקיזוז הפסדים, דהיינו בהיות ההפסדים בבחינת יתרת רווח שלילית, יש להתיר ניכויים בשנה שבה נוצר ההפסד, הכל כקבוע בסעיף 28 לפקודת מס הכנסה.

נוצר פה מצב פרדוקסלי במקצת שבו סעיף שבא להקל עם הנישום על ידי מתן אפשרות דיווח עם סיום הבניה, מזיק לנישום במקרה הנוכחי בשל כך שיש לו עודף של הפסדים על הכנסות.

הוכח, כי הבנין לא היה "ראוי לשימוש" בעת המכירה ולכן, אין צורך לערוך בדיקה נוספת אם תקופת הזמן שעברה מאז התחלת הבניה על ידי המערערת ועד לסיום או אפילו עד מועד המכירה (למקרה שמועד המכירה הוא מאוחר יותר ממועד הפסקת העבודות), עלתה או לא עלתה על שנה.

את המסקנה כי הבנין לא ראוי לשימוש ניתן לדלות מהסכם המכירה הקובע במפורש כי המבנה אינו מושלם והוא נרכש במצבו זה, ואין צל של ראייה שהדברים נכתבו אך ורק לצורך תכנון מס.

לפיכך הוכח שהמבנה נמכר כשהוא בלתי ראוי לשימוש ולכן, על ענינו לא חל סעיף 8א(ג) לרבות ההוראה הספציפית לענין מועד ניכוי ההוצאות.

טוען המשיב, כי אם אין תחולה לסעיף 8א(ג), הרי יש לראות בבנין מלאי עסקי לכל דבר וענין אשר ההכנסות וההפסדים בגין מכירתו יזקפו למועד המכירה בפועל, דהיינו לשנת 94.

טענה זו יש בה היבטים עובדתיים שלא בוררו כל צרכם בהליך זה, לפיכך הוחזר הדיון לשלב ההשגה ובית המשפט הסתפק בקביעה העקרונית כי יש לנכות ההפסדים בשנה בה נוצרו.

השאלה השניה, הפרשה לחוב תלוי:

בשנים 92 - 1991 בנתה המערערת בית מגורים.

ב- 8.11.93 הגישו בעלי הדירות בבניין הנ"ל תביעה משפטית כנגד המערערת.

תביעת הדיירים היתה בגין ליקויי בנייה ונסמכה על חוות דעתו של מהנדס, אשר העריך את נזקי הרוכשים בסכום של 417,000 ש"ח.

המערערת מצידה העבירה את הטיפול בתביעה לעו"ד, אשר הגיש בשמה כתב הגנה.

בעקבות התביעה, פנה רו"ח של המערערת לעורך דינה וביקש את חוות דעתו לגבי סיכויי התביעה והסכום אותו תאלץ המערערת לשלם במסגרת תביעה זו. עו"ד, חיווה דעתו כי בסופו של דבר הסכום אותו תחויב המערערת לשלם במסגרת התביעה עומד על מחצית סכום התביעה, קרי 208,500 ש"ח. בעקבות חוות דעת זו נתן רו"ח תצהיר ובו ציין כי תוך הסתמכות על המומחה (עו"ד) הוא קובע שמדובר בתביעה יש בה ממש. הסכום שיש להפרישו ניתן לאמדו ובהתאם לעקרונות חשבונאות מקובלים וכדי לשקף נכונה את מצבה הכספי של המערערת ליום 31.12.93 דרושה הפרשה בסך 208,500 ש"ח בשנת המס 1993.

בעקבות תשובתו של עורך הדין ביצעה המערערת במאזניה לשנת 1993 הפרשה לתביעות משפטיות בסך 208,500 ש"ח, וסכום זה דרשה המערערת להתיר לה כהוצאה.

התביעה עדיין תלויה ועומדת ובמסגרת בירורה הוגשה חוות דעת מומחה מטעם ביהמ"ש.

עמדת המשיב בשומתו היתה, כי בשנת 1993, טרם היתה הצדקה לעשיית ההפרשה, מאחר וההסתברות שהמערערת תחויב לשלמו היתה נמוכה ביותר.

בית המשפט קבע בענין זה בין היתר:

- העקרונות להכרה בהפרשה לחוב תלוי, נקבעו בפסיקה עניפה. מהפסיקה האמורה עולה שאכן הפרשה כזו מותרת רק אם נתמלאו תנאים אלה:
  1. בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים דרושה ההפרשה כדי לשקף אל נכון את הכנסות הנישום.
  2. ההפרשה ניתנת לקביעה בין על יסוד תורת החשבונאות ובין אם על יסוד חוות דעת של מומחה אשר מומחיותו בסוג ההוצאה שבגינה נתבעה ההפרשה.
  3. קרוב לוודאי שבעתיד הלא רחוק תהפך ההפרשה לחוב מוחלט.

• לכאורה, על פני הדבר נראית ההפרשה האמורה כמבוססת והעובדה שבכתב ההגנה כפרה המערערת בחוב והעלתה השגות כנגד קביעות המומחה של התובעים אינה מעלה ואינה מורידה.

השאלה היא, האם יש לשנות את סכום ההפרשה בעקבות חוות דעת המומחה של ביהמ"ש.

• יצוין, כי המקרה שלפנינו הוא גבולי, שכן אין לפנינו מצב בו כבר ידועות העובדות לאשורן במועד ההכרעה. קביעות המומחה מטעם ביהמ"ש עדיין אינן **עובדות** במובן המלא של המילה, שכן קביעות המומחה לא אומצו עדיין בפסק דין של ביהמ"ש.

• אמנם ברוב המקרים נוטה ביהמ"ש לאמץ את קביעות המומחה שהוא מינה ומבחינה זו יש לה משקל רב, אך הדבר אינו אוטומאטי.

הצדדים יכולים לנסות לערער על קביעות המומחה מטעם ביהמ"ש.

עם זאת, חוות הדעת של המומחה של ביהמ"ש יכולה לשמש אינדיקציה לסדרי הגודל עליהם מדובר.

בשים לב לכל השיקולים הללו, נראה, שיש מקום להכיר בהפרשה לחוב תלוי בגובה רבע 25% מהתביעה, דהיינו בסכום 104,250 ש"ח.

הערעור התקבל בחלקו

•

•

•

•

ג. חוזרי מס הכנסה ומע"מ

3. קביעת שיעור הריבית

תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור הריבית) (תיקון), התש"ס - 2000

(חוזר מס הכנסה מס' 17/2000 - מקצועית מ- 28.12.2000)

ביום 4/4/2000 פורסם תיקון לתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור הריבית) התשמ"ה - 1985 וכן תיקון לתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לעניין סעיף 3(י)), התשמ"ו - 1986.

1. תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור הריבית) (תיקון), התש"ס - 2000:

א. כללי -

סעיף 3(ט) לפקודת מס הכנסה קובע, בין היתר, כי אדם שקיבל הלוואה ללא ריבית או בריבית נמוכה מהשיעור שקבע שר האוצר בשל היותו עובד, נותן שירותים או בעל שליטה של נותן ההלוואה, הפרש הריבית יהיה הכנסה בידו לפי סעיף 2(2), (1)2 או (4)2 לפי העניין.

ב. המצב לפני התיקון -

שיעור הריבית שנקבע בתקנות ערב כניסת התיקון לתוקף עמד על שיעור עליית המדד בתוספת 2% לשנה (עד ל- 1/3/97 שיעור הריבית עמד על שיעור עליית המדד בלבד).

לגבי עובד שאינו בעל שליטה שיעור הריבית יהא שיעור עליית המדד בלבד, ובתנאי שסכום ההלוואה לא עלה על התקרה הנקובה בתקנות (בשנת 2000 - 5,880 ש"ח).

ג. המצב לאחר התיקון -

ככלל, שיעור הריבית הינו שיעור עליית המדד בתוספת 4% לשנה. אולם, לגבי עובד שאינו בעל שליטה שקיבל הלוואה בסכום הנמוך מהתקרה הנקובה בתקנות, יישאר המצב כפי שהיה, דהיינו שיעור עליית המדד בלבד.

ד. חישוב הריבית כאשר המדדים שליליים -

במידה ובמהלך תקופת זקיפת הריבית המדד שלילי יש להקטין את גובה שיעור הריבית בגובה המדד השלילי והכל בתנאי שהשיעור האמור לא יפחת מאפס.

באמור לעיל יש להבחין בין מי שמקבל הלוואה ממעבידו והפרש הריבית אצלו היא הכנסת עבודה לפי סעיף 2(2) לבין מי שהפרש הריבית אצלו היא הכנסה לפי סעיף 2(1) או 2(4) כמפורט להלן:

(1) לגבי עובד שמקבל הלוואה והפרש הריבית אצלו היא הכנסת עבודה לפי סעיף 2(2) החישוב האמור לעיל יעשה כל חודש בתקופת ההלוואה, דהיינו כל חודש נבדוק את שינוי המדד +4% (שנתי). ובהתאם נחייבו בריבית כמפורט להלן:
אם המדד +4% (שנתי) קטן מאפס לא נחייבו בריבית, אם המדד +4% (שנתי) גדול מאפס נחייבו בריבית בשיעור של 4% (שנתי) בניכוי המדד השלילי.

(2) לגבי מי שהפרש הריבית אצלו היא הכנסה לפי סעיף 2(1) או 2(4) החישוב האמור יעשה ע"פ בסיס שנתי.

יש לשים לב שבעל שליטה ומנהל שקיבל הלוואה מחברה שבשליטתו וניתן לקבוע וההלוואה ניתנה בקשר ליחסי עובד מעביד יחולו ההוראות האמורות בס"ק (1) לעיל.

דוגמא:

הלוואה בסך 10,000 ש"ח שאינה נושאת ריבית והפרשי הצמדה התקבלה ב-1/11/XX.

החודש	שיעור עליית המדד	שיעור עליית מדד 4%+	ריבית שיש לזקוף לעובד כאמור בסעי' (1) לעיל
11	(0.2%)	0.1333%	13.33
12	(2%)	(1.667%)	-

לגבי מי שהפרש הריבית אצלו היא הכנסה לפי סעיף 2(2) הריבית בתקופת ההלוואה תהיה 13.33 ע"פ הטבלה לעיל.

לעומת זאת, מי שהפרש הריבית אצלו היא הכנסה לפי סעיף 2(1) או 2(4) הריבית, בתקופת ההלוואה, תהיה אפס, כיוון ששיעור עליית המדד בתוספת 4% (12/4*2 - לגבי חודשיים) היא שלילית.

ה. תחולה

התיקון יחול על הלוואות שניתנו לאחר 1 ביוני 2000, ולגבי הלוואות שניתנו לפני יום זה - על יתרת קרן ההלוואה שלא נפרעה עד אותו יום.

2. תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לעניין סעיף 3(י) (תיקון), התש"ס - 2000

א. כללי

סעיף 3(י) לפקודה קובע, כי אדם שנתן הלוואה שנרשמה בפנקסי החשבונות שלו המנוהלים לפי שיטת החשבוונאות הכפולה או שהוראות פרק ב' לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) התשמ"ה 1985 (להלן: "חוק התיאומים") חלות בקביעת הכנסתו, וההלוואה היא ללא ריבית או בריבית נמוכה מזו שקבע שר האוצר, יהיה נותן ההלוואה חייב במס בשיעור 40% על הפרש הריבית וזאת ללא זכות לפטור, לניכוי או לקיזוז כלשהם בשל המס. בתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור הריבית לעניין סעיף 3(י)), התשמ"ו - 1986 נקבע שיעור הריבית לעניין סעיף 3(י), כשיעור עליית המדד בשנת המס (ובתנאים מסוימים כשיעור השינוי בשער החליפין).

ב. המצב לפני התיקון

שיעור הריבית שנקבע בתקנות ערב כניסת התיקון לתוקף, עמד על שיעור עליית המדד בלבד, ולגבי הלוואות שהוכח לפקיד השומה שמומנו מהלוואות צמודות לדולר נקבע שיעור הריבית לפי שינוי השיעור בשער החליפין.

ג. המצב לאחר התיקון

התיקון מבחין בין מקבל הלוואה שפרק ב' לחוק התיאומים, חל בקביעת הכנסתו לבין מקבל שפרק ב' לחוק התיאומים לא חל בקביעת הכנסתו.

1. אם בקביעת הכנסתו של מקבל הלוואה חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים

שיעור הריבית ישאר כפי שהיה לפני התיקון (שיעור עליית המדד או השינוי בשער החליפין כאמור).

2. אם בקביעת הכנסתו של מקבל ההלוואה לא חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים

שיעור הריבית יהא שיעור עליית המדד (או שינוי בשער החליפין של הדולר) בתוספת 4% לשנה.

ביתר פירוט, להלן המקרים בהם שיעור הריבית הינו שינוי השיעור במדד (או שינוי בשער החליפין של הדולר) בתוספת 4%.

(א) מקבל ההלוואה אינו חבר בני אדם, ואינו יחיד או שותפות המנהלים פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה.

(ב) על מקבל ההלוואה לא חל סעיף 3 (ט).

(ג) מקבל ההלוואה בחר שלא להחיל עליו את פרק ב' לחוק התיאומים (לפי סעיף 27 לחוק התיאומים).

(ד) מקבל ההלוואה החיל על עצמו את תקנות מס הכנסה (כללים בדבר ניהול פנקסי חשבונות של חברות בהשקעות חוץ ושל שותפויות מסוימות וקביעת הכנסתן החייבת), התשמ"ו - 1986.

במקרה בו גם נותן ההלוואה החיל על עצמו את אותן תקנות שיעור הריבית יהיה מדד (או דולר) בלבד (פרשנות מקלה).

ד. להלן טבלה המסכמת את שיעור הריבית לעניין סעיף 3(י) לאחר התיקון:

שיעור הריבית	מקבל ההלוואה	נותן ההלוואה
שיעור עליית המדד או השינוי בשער החליפין של הדולר (אם הוכח לפקיד השומה שההלוואה מומנה מהלוואה צמודה לדולר).	הוראות פרק ב' לחוק התיאומים חלות בקביעת הכנסתו.	חייב בניהול פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה או שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים חלות בקביעת הכנסתו.
שיעור עליית המדד או השינוי בשער החליפין של הדולר (אם הוכח לפקיד השומה שההלוואה מומנה מהלוואה צמודה לדולר) בתוספת ריבית בשיעור 4% לשנה.	נישום שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים אינן חלות בקביעת הכנסתו.	

ה. תחולה:

התיקון חל על הלוואות שניתנו לאחר 1 ביוני 2000, ולגבי הלוואות שניתנו לפני יום זה - על יתרת קרן ההלוואה שלא נפרעה עד אותו יום.

3. יודגש, כי אין בתיקון הנדון כדי לשנות את הדין לגבי התרת הוצאות המימון אצל נותן ההלוואה לפי סעיף 17(1) לפקודה, ולפיכך יש לבחון האם נותן ההלוואה מימן את ההלוואות המוזלות שנתן בהלוואות שלקח ואשר בגינן דרש בניכוי הוצאות מימון. זאת, בהתאם לעקרונות שנקבעו בפסיקה (ראה ע"א 425/79 שלמה אנג'ל בע"מ, ע"א 787/86 מורן הנדסת בניין בע"מ, עמ"ה 9/94 + 13/95. שרף צנרת בע"מ).

4. מיסוי רווחים מחולקים לבעלי יחידות מקרנות נאמנות מסוייגת

מיסוי רווחים מחולקים לבעלי יחידות מקרנות נאמנות מסוייגות - תיקון מס' 13 לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), תשמ"ה - 1985

(חוזר מס הכנסה מס' 16/2000 - מקצועית מ- 28.12.2000)

1. כללי

בתאריך 21.7.2000 פורסם תיקון מס' 13 לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (להלן - "חוק התיאומים"). התיקון עוסק באי בהירות שנוצרה בסעיף 6 לחוק התיאומים בעקבות תיקון מס' 11 לאותו חוק. אי בהירות זו נוצלה על ידי נישומים ליצירת הפסדים "יש מאין" ו/או לביצוע "כיבוס מס" על רווחים חייבים במס.

חוזר זה בא לסקור את תיקון מספר 13 לחוק התיאומים ולהבהיר את עמדת הנציבות לגבי הטיפול השומתי שיחול על נישומים שחל עליהם פרק ב' לחוק התיאומים (בד"כ חברות) בשל חלוקת רווחים מקרנות נאמנות מסוייגות בשנת המס 1999. נציין שלגבי השקעה בקרן לא מסוייגת לאור אופן מיסויה, המחלוקת אינה מתעוררת.

עמדת נציבות מס הכנסה כפי שפורסמה בין היתר בעיתונות, בחוזר מקצועי 12/99, ובמכתב למנכ"ל איגוד הבנקים הינה כי פרשנות לסעיף 6 לחוק התיאומים מחייבת במס נישומים כאמור על הרווחים האמורים גם קודם לתיקון מס' 13, ותיקון מס' 13 הינו תיקון לצרכי הבהרה בלבד.

2. מיסוי קרנות נאמנות

2.1 כללי

כפי שעולה מחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד - 1994 (להלן - "חוק השקעות משותפות") קרן נאמנות הינה הסדר שמטרתו השקעה משותפת בניירות ערך והפקת רווחים מהחזקתם ומכל עסקה בהם, שאינו מוסדר על פי דין אחר. חוק השקעות משותפות מבחין בין שני סוגי קרנות נאמנות: קרנות מסוייגות וקרנות בלתי מסוייגות. סיווג הקרן כמסוייגת או לא מסוייגת נעשה בתקנון הקרן.

2.2 מיסוי הקרן המסויגת

קרן מסויגת הינה קרן נאמנות שבה המיסוי מוטל על הקרן. מיסוי ההכנסות בקרן דומה למיסוי נישום יחיד, כאשר בסעיפים 89-90 לחוק השקעות משותפות נקבע המס החל על הקרן.

2.3 מיסוי המחזיקים ביחידות בקרן מסויגת

בסעיף 91 לחוק השקעות משותפות נקבעו הוראות המס החלות על מחזיקי היחידות בקרן מסויגת על פיהן:
חלוקת הרווחים מהקרן המסויגת למחזיקי היחידות, פטורה ממס. רווח ההון מפידיון או ממכירה של יחידה פטור גם הוא ממס.
סעיף 6 לחוק התיאומים מחייב במס, על אף האמור בכל דין, רווחים ריאליים מ"ניירות ערך" הנסחרים בבורסה, במועד מימוש נייר הערך. יחידה בקרן נאמנות נחשבת כ"נייר ערך" כהגדרתו בסעיף. לפיכך מכירת היחידות בידי אותם נישומים, שחלות עליהם הוראות פרק ב' לחוק התיאומים, חייבת במס על פי סעיף 6 לחוק, בהיותו הוראה ספציפית הגוברת "על אף האמור בכל דין".

3. טענת בעלי היחידות

3.1 "כיבוס המס" -

ביום 5.11.1998 פורסם תיקון מס' 11 לחוק התיאומים בתחולה משנת המס 1999. לאחר פרסום התיקון, החל להתפרסם בציבור, במהלך שנת 1999 על ידי קרנות מסויגות, שחלקן הוקם לצורך כך, אפיק השקעה פטור ממס, המיועד למחזיקים, שפרק ב' לחוק התיאומים חל עליהם.
בפרסומים אלה הוצע למחזיקים לרכוש יחידות בקרנות נאמנות מסויגות. הקרנות התחייבו להשקיע את הכספים באפיקים פטורים ממס (בעיקר באפיקים שקליים) ולחלק למחזיקים את הרווחים שיצברו, באופן שוטף מדי תקופה שנקבעה מראש.
באופן זה, לכאורה, הן הקרן המסויגת פטורה ממס על הרווחים והן, לטענת אותם מחזיקים, הרווחים שחולקו אינם מהווים רווח חייב במס. יש לציין כי מדובר באפיקים שאילו המשקיעים ביחידות היו משקיעים ישירות בהם - הרווחים היו חייבים במס בידם (בעיקר ריבית על אג"ח מסוג גילון ושחר).

3.2 יצירת הפסדים "יש מאין" -

חלק מהנישומים אשר רכשו יחידות בקרן המסויגת בסמוך למועד חלוקת הרווח, שכאמור היה ידוע מראש, קיבלו את הרווחים, שלטענתם כאמור אינם חייבים במס, ומכרו את היחידות מיד לאחר מכן במחיר נמוך בגובה הרווחים שחולקו, וכך יצרו לעצמם הפסדים ריאליים "יש מאין" מניירות ערך, שניתן לקזזם כנגד רווחים ריאליים ממכירת ניירות ערך אחרים, לפי סעיף 6 לחוק התיאומים.

4. תיקון מס' 13 לחוק התיאומים

ב- 21.7.2000 פורסם תיקון לסעיף 6 לחוק התיאומים, לפיו חלוקת רווחים מקרן מסויגת לבעל יחידה שמקורן בהכנסות פטורות בידי הקרן הינה "מכירה" ובהתאם הרווחים כאמור יחשבו כ"תמורה".

להלן התיקון:

- (1) בהגדרת "תמורה" אחרי "פידיון" יבוא: "רווחים שחילק מנהל קרן מסויגת מהקרן לבעלי יחידה, ואשר מקורם בהכנסות שהיו פטורות ממס בידי הקרן".
- (2) בהגדרת "מכירה", בסופה יבוא: "וחלוקת רווחים על ידי מנהל קרן מסויגת מהקרן לבעל יחידה, ואשר מקורם בהכנסות שהיו פטורות ממס בידי הקרן".

יצוין כי הרווחים שחולקו מהווים תשואה על ההשקעה, וכיוון שכך אין לרשום כנגדם מחיר מקורי. כמו כן, מאחר ובעת מכירת היחידות בקרן תרשם העלות המלאה, רישום מחיר מקורי כנגד הרווחים שחולקו יצור "כפל עלות".

5. עמדת נציבות מס הכנסה לגבי שנת מס 1999

5.1 חיוב חלוקת רווחים לפי סעיף 6

עמדת נציבות מס הכנסה, שפורסמה ברבים מרגע פרסום תיקון מס' 11, הינה כי רווחים פטורים, שחולקו על ידי קרן נאמנות מסויגת חייבים במס בידי המחזיקים ביחידות שחל עליהם פרק ב' לחוק התיאומים. תיקון מס' 13 תחולתו מיום 1.1.2000, אולם עמדת מס הכנסה היא כי התיקון הינו תיקון מבהיר, המפרש את הדין הקיים, ולכן גם בשנת מס 1999 הרווחים כאמור חייבים במס לפי סעיף 6 לחוק התיאומים.

בחוזר מס הכנסה 12/99 - מקצועית, הדין בתיקון מס' 11 לחוק התיאומים, שפורסם ב- 9.5.2000 הובהרה עמדת הנציבות בסעיף 2.5 - "התיקון מרחיב את הגדרת "תמורה" וקובע כי גם פידיון מכל סוג שהוא נתפס כתמורה. יוצא מזה לדוגמא כי גם רווחים פטורים שקיבל מחזיק ביחידות השתתפות בקרן נאמנות מסויגת כמשמעותה בחוק השקעות משותפות בנאמנות נחשבים כתמורה".

5.2 יחוס הרווחים להפסד ממכירת היחידות

לאור האמור לעיל, הרווחים שחולקו כאמור הינם "תמורה" ויש למסותם במועד חלוקת הרווחים, המהווה "מכירה". עם זאת, אם חולקו רווחים כאמור בשנת 1999, והנישום כלל אותם כרווחים חייבים לצרכי מס בדוח שהגיש לאותה שנה, ובעת מכירת אותן יחידות באותה קרן נוצר הפסד, שניתן לקזזו לפי סעיף 6 לחוק התיאומים מרווחים מניירות ערך, כאשר המכירה אינה בשנת חלוקת הרווחים - ידחה הדיווח על חלק מהרווחים שחולקו, עד גובה ההפסד, ויוסף לתמורה ממכירת היחידות בשנה בה נמכרו.

הרווחים יקוזזו מההפסד כשהם מתואמים מתום שנת המס בה חולקו ועד לתום שנת המס שבה נמכרו היחידות בגינן נוצר ההפסד. יש להדגיש כי יתרת הרווחים שחולקו כאמור ולא קוזזו, תמוסה על פי הוראות חוזר זה כ"תמורה" מ"מכירה" בשנת החלוקה.

מובהר כי אם, מכירת יחידות ההשתתפות בהפסד כאמור, נעשתה לאחר הגשת הדו"ח לשנת המס 1999 בו דווח על חלוקת רווחים מקרן מסויגת, ניתן יהיה להגיש דוח מתקן וליישם בו את עקרונות סעיף זה.

5.3 הוראה מיוחדת לתיקון דוח לשנת המס 1999

נישום שיתקן דו"חותיו לשנת המס 1999 בהתאם לאמור בחוזר זה, תוך 30 יום מיום פרסום החוזר, יהיה פטור מריבית וקנסות בשל אי תשלום חוב המס הנובע מאותם רווחים, שלא דווחו במועד.

5. תיקוני חקיקה - ניכוי הוצאות שונות

(חוזר מס הכנסה מס' 14/2000 - משפטית/ניכויים מ- 12.12.2000)

כללי

בשנת 1998 מונתה ועדה שהתבקשה לבחון מחדש ניכויין של הוצאות שונות (הוצאות לימודים, הוצאות טלפון (נייד ושאינו נייד), הוצאות חניה, הוצאות אש"ל, כיבוד, הוצאות ביגוד וכו').

על בסיס המלצות הועדה, לגבי חלק מההוצאות נערכו ופורסמו תיקונים לתקנות שהותקנו מכוח סעיף 31 לפקודת מס הכנסה: תיקון לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסויימות) תשל"ב - 1972 (ביום 31.5.2000) (להלן - התיקון) וכן תיקון לתקנות מס הכנסה (הוצאות החזקת רכב) (ביום 16.3.2000) (להלן - תיקון תקנות הרכב).

לגבי חלק מהמלצות הועדה, טרם הושלמו הליכי החקיקה (הוצאות לימודים וטלפון נייד).

א. ניכוי הוצאות מסויימות

בתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסויימות) התשל"ב - 1972 (להלן - תקנות הוצאות מסויימות) נערכו מספר שינויים הנוגעים להוצאות כיבוד, לינה, ביגוד וטלפון, התיקונים חלים לגבי הוצאות שהוצאו החל ביום 1 בינואר 2000.

לתיקונים אלו השלכות גם לעניין מקדמות בשל הוצאות עודפות, על פי סעיפים 181ב, ו- 181 ג' לפקודה.

1.

הוצאות כיבוד

קודם לתיקון הותרה הוצאה בשל כיבוד שנעשה במקום העסק עד לתקרה המחושבת לפי 15 ש"ח לאדם, ליום. על פי התיקון, יותרו בניכוי 80% מההוצאות שהוציא הנישום לכיבוד קל במקום העיסוק שלו, היינו המקום בו הנישום מנהל דרך קבע את עיסוקו. יתרת 20% מההוצאות לא תותר בניכוי ויחולו עליה הוראות בדבר מקדמות בשל הוצאות עודפות.

כ"כיבוד קל" ייחשבו שתיה קרה וחמה, עוגיות וכיו"ב באלה פרטי מזון קלים הניתנים לאורח, המבקר במקום העיסוק לצרכי פעילותו של הנישום וכן לעובדים. הוצאות מזון ומשקה אחרות לא ייכללו בגדר "כיבוד" (לדוגמא ארוחה עיסוקית הניתנת לאורח).

יצויין כי לא יותר ניכוי הוצאות בשל אירוח בארץ, למעט ניכוי הוצאה סבירה לארוח אדם מחו"ל. (תקנה 3 לתקנות).

2.

הוצאות לינה וארוחת בוקר

קודם התיקון לא נקבעו הוראות לעניין הוצאות לינה וחלו כללי ניכוי ההוצאות על פי סעיף 17 לפקודה ואילך.

על פי התיקון לא יותרו הוצאות לינה, אם הלינה נעשתה במרחק של פחות מ- 100 ק"מ ממקום העיסוק הקבוע או ממקום המגורים, אלא אם כן פקיד השומה אישר כי הלינה היתה הכרחית לייצור הכנסה.

הוצאות לינה שהוצאו בייצור הכנסה, בשל לינה במרחק של 100 ק"מ ויותר ממקום העיסוק או ממקום המגורים, או לינה שפקיד השומה אישר כאמור לעיל, מוגבלות בתקרה לסכומים המותרים בניכוי.

התקרה היא בגובה התקרה הקבועה בתקנה 2(ב)(1)(ב) לתקנות, לגבי לינה בחו"ל, החל מהלינה השמינית ואילך, כשהיא מתורגמת לשקלים לפי השער היציג הידוע במועד הלינה.

נכון לשנת 2000, סכומי התקרה הינם כלהלן :
לינה שעלותה נמוכה מ- 83 \$ - מלוא הסכום.
לינה שעלותה גבוהה מ- 83 \$ - 75% מהסכום אך לא פחות מ- 83 \$
ולא יותר מ- 142 \$.

הוצאות ארוחת בוקר הכלולה במחיר לינה יותרו בניכוי אם
הלינה מותרת בניכוי כאמור. על הוצאה בשל ארוחת בוקר
המותרת כאמור לא תחול ההוראה הנוגעת להוצאות אש"ל,
(תקנה 3)2 לתקנות) והיא תחשב כחלק מהוצאות הלינה.

התיקון האמור אינו חל לגבי לינה הנדרשת לצורך השתתפות
בכנס בתחום עיסוקו של הנישום וחלים כללי ניכוי ההוצאות על
פי סעיף 17 לפקודה ואילך.

הוצאות ביגוד (כולל הנעלה)

.3

קודם לתיקון הוצאות הביגוד הותרו בניכוי, למעביד, במלואם,
אם נתקיים אחד מאלה :

1. קיימת חובה ללבוש הביגוד לצרכי העבודה כגון : סרבל,
קסדה, גלימת עו"ד וכיו"ב.
2. המדובר בביגוד ייצוגי שסמל העסק מוטבע בו במקום בולט
- וזאת גם אם ניתן להשתמש בו מחוץ לשעות העבודה.

על פי התיקון יותרו בניכוי הוצאות ביגוד כמפורט להלן :

(א) אם הביגוד ניתן לשימוש לצרכי עבודה בלבד (לדוגמא,
חלוק אחיות, גלימת בית משפט, קסדות בטיחות וכיו"ב) -
ההוצאה תותר במלואה.

(ב) אם ניתן להשתמש בביגוד גם שלא לצורכי עבודה, (חליפת
מדים ייצוגית, גם אם סמל העסק מוטבע בה) - יותרו
לניכוי 80% בלבד מההוצאה.

20% מההוצאה שלא תותר כאמור בסעיף קטן (ב) לעיל תיחשב
להוצאה עודפת.

כמו בעבר, הוצאות ביגוד שאינן עומדות במבחנים הנ"ל יחשבו כטובת הנאה בידי העובד ויתרו בניכוי כמשכורת בידי המעביד.

הוצאות החזקת טלפון שאינו נייד

.4

קודם לתיקון הותרו בניכוי הוצאות בשל החזקת טלפון במקום המגורים, אם בית המגורים שימש את עיקר עיסוקו או משלח ידו של הנישום ועד תיקרה שנקבעה.

על פי התיקון, הוצאות החזקת טלפון ממקום המגורים (בעבור שימוש קבוע, שיחות, שירותי טלפון שונים) יותרו בניכוי כמפורט להלן אם מקום המגורים משמש את עיקר עסקו של הנישום, ולגבי חבר בני אדם כשהוצאות הטלפון הם מבית המגורים של בעל שליטה בו, אם בית זה משמש את עיקר עסקו של אותו חבר בני אדם.

ואלו הם ההוצאות שיותרו בניכוי מההכנסה בשל טלפון במקום המגורים:

1. אם הוצאות הטלפון לא עלו על 18,000 ש"ח לשנה - 80% מההוצאות או חלק מההוצאות העולה על 1,800 ש"ח, לפי הנמוך.

2. אם ההוצאות עלו על 18,000 ש"ח לשנה - חלק ההוצאות העולה על 3,600 ש"ח.

עוד נקבע כי אם מקום המגורים שימש את עיקר העיסוק חלק משנת המס בלבד, יותר חלק מההוצאות כאמור באופן יחסי לפי יחס תקופת החודשים בה שימש הבית את עיקר העסק ל- 12;

לגבי הוצאות בשל שיחות טלפון לחוץ לארץ -

שיחות טלפון לחוץ לארץ יותרו, כבעבר, אם נוהל רישום כנדרש. להבדיל מהוצאות טלפון בארץ, אין חובה שמקום המגורים ישמש את עיקר עסקו של הנישום.

"הוצאות חניה"

ב.

על פי הדין החל קודם לתיקון לא נכללו הוצאות החניה כחלק מהוצאות החזקת רכב לענין תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב) התשנ"ה - 1995 (להלן - תקנות הרכב) והן הותרו בניכוי, (גם בחישוב הכנסת עבודה), אם הוצאו בייצור ההכנסה לצורכי העסק.

החל מיום 1.1.2000 במסגרת התיקון הבחין מחוקק המשנה בין חניה במקום העסק (ולגבי עובד - במקום עבודתו) לבין חניה שאינה במקום העסק. לגבי חניה שאינה במקום העסק נקבעה הוראה מיוחדת לפיה הוצאת חניה כאמור נחשבת כחלק מ"הוצאות החזקת רכב" ותותר בניכוי לפי תקנות הרכב, כלומר: תותר באופן יחסי בהתאם לקילומטריז' של הרכב או בשיעור של 25% בלבד, הכל על פי הנוסחה בתקנות הרכב.

באשר להוצאות חניה שלא במקום העבודה של העובד ברכבו הפרטי חלה תקנה 4 לתקנות הרכב, ולפיכך לא יותרו ההוצאות.

התיקון לתקנות הרכב אינו נוגע להוצאות חניה במקום העסק, כשאלו יותרו בניכוי, לרבות מהכנסת עבודה ובלבד שהוצאו בייצור ההכנסה לצרכי העסק. יצויין כי הוצאות שאינן מותרות בניכוי כאמור לעיל, חייבות במקדמות בשל הוצאות עודפות, לפי סעיף 181ב לפקודה.

6. אי יישום חישוב ניכוי או תוספת בשל אינפלציה

(מכתב נציב מס הכנסה לנשיא לשכת רו"ח מ-18.2.01)

במקביל לעמדה המתגבשת על ידי המוסד לתקינה חשבונאית להפסיק את ההתאמה של הדוחות הכספיים לאינפלציה החל מ-1.1.2002 ולעבור לדיווח כספי נומינלי, שקלנו בנציבות מס הכנסה לבטל גם את הוראות חוק התיאומים בשנים הבאות לאור שיעורי האינפלציה הנמוכים.

ביום 15.01.01, פרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את שיעור עליית המדד לשנת 2000 שהסתכם ב-0%. לאור זאת קיבלנו החלטה שלא ליישם חלק מהוראות חוק התיאומים לגבי נישום שחל עליו פרק ב' לחוק כבר בשנת המס 2000. הצורך בהחלטה מהירה בנושא זה נדרש לאור העובדה שהמועד החוקי להגשת הדוחות לשנת 2000 קרב.

אמנם שיעור עליית המדד השנתי הסתכם ב-0%, אולם במהלך השנה היו שינויי מדד (חיוביים או שליליים), עובדה אשר עשויה ליצור הגדלה או הקטנה של ההכנסה החייבת לצורכי מס, יחד עם זאת שיעורי השינוי במדד במהלך השנה אינם מהותיים.

כמו כן הפעלת הנוסחה על פי הדין הקיים לשינויים במהלך השנה, (בהתאם למנגנון הקבוע בחוק), תביא לתוצאה של מספר בלתי מוגדר. אי לכך וכדי להקטין ביורוקרטיות התקבלה ההחלטה שלא להפעיל מנגנון זה כבר במהלך שנת 2000.

לאור האמור לעיל נישום שחל עליו פרק ב' לחוק התיאומים בשל אינפלציה לא יידרש ליישם את הוראות סעיף 7 לחוק (חישוב ניכוי או תוספת בשל אינפלציה). הבסיס לחישוב הנומינלי לשנת המס 2000 יהיו יתרות מתואמות ל-31.12.99, זאת על מנת שלא לפגוע בנישומים שיישמו את הוראות החוק בעבר וזכאים כעת לניכויים משוערכים.

בימים אלה אנו שוקדים על כתיבת הוראת ביצוע שתסדיר את מכלול ההוראות בהקשר זה ותופץ להערותיכם בהקדם.

אבקשכם לדווח על החלטה זו לחברי הלשכה.

כמו כן, אנו שוקלים לתקן את חוק התיאומים באופן כזה שיאפשר בעתיד להקפיד חלקים מסוימים מחוק התיאומים אם האינפלציה לא תעלה על שיעור של 3% לשנה.

In Brief

- **The forgiveness of a debt as taxable income and adjustment of the capital entitled to protection (Item 1 in the Newsletter)**

A recent court ruling discussed a case in which the appellant received shareholders' loans from its parent company. Subsequently, in the framework of an agreement to sell the parent company's holding in the appellant to a purchaser, who undertook to guarantee that the appellant refund a certain amount to the parent company (less than the amount of the loan), it was decided that when this lower amount is paid the full amount of the appellant's debt to the parent company will be extinguished.

The Court ruled, *inter alia*, that it was not the entire loan that "changed owners", but only part of it – the same part which was guaranteed by the purchaser, and that the appellant was forgiven the balance of the loan. The result is that the parent company forgave the balance of the loan from the appellant and therefore the appellant is required to pay tax in respect of this amount, as contended by the assessing officer.

Furthermore, Section 21 of the Adjustments Law was discussed, according to which wherever the taxpayer knowingly did not include certain amounts in his tax return and they were added to his income by the assessing officer, the taxpayer will not be allowed to include such amounts in his adjusted income and the deduction provided by law is obviously lower (this is an additional incentive for the taxpayer to prepare a true tax return).

It was ruled that it is insufficient that the appellant reported the amount in the tax return in order for it to be excluded from Section 21 of the Adjustments Law. As the appellant was not the one to classify the amount as taxable income and this was done only at the initiative of the

assessing officer, thus increasing the taxable income, the appellant is not entitled to the protection of the Adjustments Law neither in the first consecutive year nor in the following years since the sanction provided by the Law in Section 21 is not in respect of the specific year in which the tax return was filed but is in respect of the amount not reported.

- **The recognition of a loss by a contractor and the allowing of a provision for tax purposes
(Item 2 in the Newsletter)**

A recent court ruling discussed two issues, one regarding the time a loss incurred by the appellant from the sale of a lot and building should be reported and the other regarding the right of the appellant to create a provision for a contingent liability.

The Court ruled, inter alia, that Section 8A(c) of the Income Tax Ordinance applies the “Completed Contract Method” (according to which it is required to report income only when the work is completed) to a contractor who builds for inventory and when the construction exceeds one year. Such a contractor is paid only when the building is sold, when construction is completed, and it is unjustified that he be required to report income already at the stage of construction as he does not receive any income. The section provides that the contractor is required to first report income only in the first year in which the building is fit for use. On the other hand the same principle applies to the loss from the building and it cannot be offset in the tax years before the tax year in which the building was first fit for use.

On the matter of a provision for a contingent liability recorded by the Company following the opinion of its attorney, the Court repeated the principles for allowing a provision for a contingent debt and ruled that the fact that in the statement of defense (the claim for damages in respect of which the provision was recorded) the appellant rejected the debt and raised objections to the assertions of the plaintiffs’ expert does not add or detract from the issue.

- **Determination of the interest rate
(Item 3 in the Newsletter)**

An Income Tax circular recently published presents the changes determined in the Income Tax Regulations regarding the interest rate for Sections 3I and 3J of the Income Tax Ordinance. The circular explains the situation before and after the amendment and illustrates the changes where reflected, including in cases in which the indices are negative.

- **Amendments in legislation – the deduction of certain expenses
(Item 5 in the Newsletter)**

An Income Tax circular, published following an amendment to the Income Tax Regulations discussing the deduction of certain expenses, presents the position of the Tax Authorities regarding refreshment expenses, board and breakfast expenses, clothing expenses, and telephone and parking expenses.

- **The non-application of the calculation of an inflationary addition or deduction
(Item 6 in the Newsletter)**

A letter of the Income Tax Commissioner determined that in light of the 0% increase in the Consumer Price Index for 2000 and the difficulty in applying the formula provided by the present law, a taxpayer to which Chapter B of the Adjustments Law applies will not be required to implement the provisions of the law regarding the calculation of the inflationary addition or deduction.

March 12, 2001

To our readers:

We take pleasure in presenting you with our newsletter number 190/2001

This is a monthly publication in Hebrew, which presents summarized information on the latest developments in fiscal legislation, court decisions, taxes and accounting.

For our non-Hebrew speaking readers we have included a brief summary of certain of the articles in English.

We are always ready to respond to your questions on these and other matters.

Yours truly,
Somekh Chaikin

This Newsletter is for information purposes only and its contents are not to be construed as the giving of advice or the rendering of an opinion.